

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ
“ИҚТИСОДИЁТДА МАТЕМАТИК МЕТОДЛАР” КАФЕДРАСИ

Кўлёзма ҳуқуқида
УДК: 330.115:330.3(575.1)

РЎЗИЕВ РУСТАМ БАҚОЕВИЧ

ЎЗБЕКИСТОНДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ
ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ИҚТИСОДИЁТ
ТАРМОҚЛАРИДАГИ АСОСИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИНИ
ЭКОНОМЕТРИК ТАДҚИҚ ҚИЛИШ

70310201-“Эконометрика”

Магистр
академик даражасини олиш учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар:
PhD, Н.Файзиёва

Тошкент – 2023

Магистрлик диссертация иши “Иқтисодиётда математик методлар”
кафедрасида дастлабки химоядан ўтган

32 -сонли баённома “25” апрель 2023 й.

Кафедра мудири,
и.ф.н., О.Қ.Рихсимбаев

ИМЗО

сана

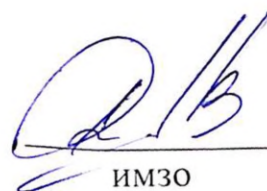
Илмий раҳбар,
PhD, Н.Р.Файзиёва

ИМЗО

сана

Тингловчи,
Р.Б.Рўзиев

ИМЗО

сана

Диссертация ўқув-методик бўлимда 2023 йил “   ” _____

№ _____ рақами билан рўйхатга олинди.

Бўлим бошлиғи _____

АННОТАЦИЯ

Ўзбекистон Республикаси минтакаларида кичик бизнес ривожланиш кўрсаткичларини эконометрик моделлаштириш масалалари тадқиқ қилинган. Ўзбекистон Республикаси кичик бизнесни ривожлантириш масалалари, кичик бизнесга таъсир этувчи омиллар таҳлил қилинган. Кичик бизнесни асосий ривожланиш кўрсаткичлари эконометрик моделлаштирилган. Ўзбекистон Республикасида кичик бизнес кўрсаткичлари динамикаси таҳлил қилинган. Ўзбекистон Республикасида кичик бизнес ривожланиши бўйича жуфт ва кўп омилли эконометрик моделлар тузилган ва прогноз қилинган.

Калит сўзлар: кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик, эконометрик модель, прогноз, кичик бизнес кўрсаткичлари, Фишер мезони, Стьюдент мезони

SUMMARY

Issues of econometric modeling of small business development indicators in the regions of the Republic of Uzbekistan were studied. Issues of small business development in the Republic of Uzbekistan, factors affecting small business are analyzed. The main indicators of small business development are modeled econometrically. The dynamics of small business indicators in the Republic of Uzbekistan is analyzed. Pair and multi-factor econometric models for small business development in the Republic of Uzbekistan were compiled and forecasted.

Key words: small business, private entrepreneurship, econometric model, forecast, small business indicators, Fisher's criterion, Student's criterion

МУНДАРИЖА

Аннотация.....	3
Мундарижа	4
Келтирилган жадваллар рўйхати	7
Келтирилган расмлар рўйхати.....	8
Келтирилган кискартмалар.....	9
I БОБ. КИРИШ	10
1.1. Диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги.....	11
1.2. Тадқиқот мақсади ва вазифалари.....	12
1.3. Тадқиқотнинг асосий муаммолари ва саволлари	13
1.4. Тадқиқот объекти ва предмети.....	14
1.5. Тадқиқот натижаларининг илмий-назарий ва амалий аҳамияти.....	14
1.6. Диссертация таркибининг қисқача тавсифи.....	15
II БОБ. АДАБИЁТЛАР ШАРҲИ.....	17
2.1. Кириш	17
2.2. Мавзуга оид илмий-назарий карашлар шарҳи	17
2.3. Мавзуга оид маҳаллий меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар шарҳи	24
2.4. Хулоса.....	30
III БОБ. ТАДҚИҚОТ МЕТОДОЛОГИЯСИ	31
3.1. Тадқиқот дизайни	31
3.2. Маълумотларни тўплаш жараёни	31
3.3. Таҳлил учун қўлланиладиган усуллар.....	32
3.4. Тадқиқотни ўтказиш учун зарур шароитлар	42
3.5. Тадқиқот жараёнида кутилаётган муаммолар ва уларнинг ечими.....	43
3.6. Тадқиқотдан кутилаётган илмий ва амалий натижалар	44

IV БОБ. ТАҲЛИЛ ВА НАТИЖАЛАР	45
4.1. Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ҳолати таҳлили...	45
4.2. Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик кўрсаткичларини эконометрик моделлаштириш	57
4.3. Таҳлиллардан олинган натижалар шарҳи	70
V БОБ. ХУЛОСА	72
5.1. Тадқиқот саволига тегишли натижаларнинг қисқача ифодаси	72
5.2. Тадқиқотнинг асосий тақлиф ва тавсиялари	74
5.3. Тадқиқот чекловлари ва келгуси тадқиқотлар учун тақлифлар	75
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	77
Иловалар	79

I БОБ. КИРИШ

Бозор иқтисодиётини шакллантиришнинг устувор йўналишларидан бири иқтисодиёт тармоклари таркибида ислохотларни амалга ошириш ҳисобланади. Ўтиш иқтисодиёти мамлакатларида олиб борилган иқтисодий ўсиш сиёсати иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни амалга ошириш заруратини кўрсатади. Бозор иқтисодиёти шароитида таркибий ислохотлар макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, корхоналарни янги технология ва жиҳозлар билан жиҳозлаш, иқтисодиётда нодавлат сектор улушини ошириш ва бошқаларга йўналтирилади.

Тадбиркорлик ривожланиши шуни кўрсатмоқдаки, бугунги кунда ушбу фаолият турининг натижалари аҳолининг иш билан бандлиги, ялпи ички маҳсулотдаги улушининг ортиб бориши, янги корхоналарнинг вужудга келиши, ишлаб чиқаришга инновацион технологияларни киритишда кузатилмоқда.

Ушбу жараёнлар Ўзбекистонда жадал суръатлар билан кечмоқда. Республикамиз Президенти Ш.Мирзиёев ушбу жараёнларни қуйидагича таъкидлаганлар: “Айни пайтда - шунга эътибор беришингизни сўрайман - аҳоли жами даромадларининг 60 фоизи тадбиркорлик фаолиятидан олинмоқда.

Таъкидлаш жоизки, янги иш ўринларининг 84 фоиздан ортиғи кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик ва фермерлик ривожини рағбатлантиришни янада кучайтириш, хусусан, уларга янги имтиёз ва преференциялар бериш, 28 фоиздан зиёди эса янги корхоналар ташкил этиш, касаначиликнинг турли шакллари кенгайтириш ҳисобидан яратилди”¹.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгилаб берилган республикани 2021 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг муҳим устувор йўналишлари, 2020-2021 йилларга мўлжалланган

---

¹<https://www.uzbekistonmet.uz/uz/lists/view/751> – Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси (тўлиқ матн).